

Kasteel Neubourg: v.l.n.r. voorburch, hoofdburcht en tweede bouwhoeve (foto Bart van Rossum).

Historische Zoektocht naar nieuwe bestemming Kasteel Neubourg schatkamer

Wie vanaf Maastricht regelmatig naar Aken rijdt, kent het misschien: in het dal van het smalle riviertje de Gulp doemt het sierlijke Kasteel Neubourg op. Een ware blikvanger door zijn imposante toegangspoort, sprookjesachtige torens en variëteit aan gevels.

TEKST: **CARMEN LOUWE** FOTOGRAFIE: **KEES TERHORST**

Rijksmonumentaal complex met rijke historie

Foto links: Het schitterende interieur behoeft restauratie.

Foto linksonder: Schouw in Lodewijk XV-stijl, Groene Zaal, Hoofdburcht.

Foto rechtsboven: Detail wandafwerking Binnencour.

Foto rechtsonder: Schoonheid in details: zeepaardjes als deurbeslag.

Voor het kasteelcomplex, bestaande uit een voorburch met kapel en toegangspoort, hoofdburcht, een tweede bouwhoeve vol schuur- en stalruimte en theekoepel, wordt gezocht naar een nieuwe bestemming. Die moet een duurzame basis vormen voor instandhouding en beleving van het waardevolle erfgoedensemble.

Het team van Hylkema Erfgoed begeleidt de huidige eigenaar in zijn zoektocht naar dit volgende hoofdstuk. Met een frisse blik is opnieuw onderzoek gedaan naar mogelijke herbestemmingsscenario's, gerapporteerd over de bouwkundige staat van alle verschillende bouwdelen en is in de bouwhistorie gedoken.

woonden adellijke, ondernemers- en bestuurdersfamilies die hun stempel drukten op ex- en interieur. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het kasteel gebruikt als jongensinternaat door paters Jezuïeten en later als hoofdkwartier van het Amerikaanse leger.

Op de gevels van de eerste bouwhoeve (voor- en hoofdburcht) zijn van deze laatste functie sporen bewaard. Vanaf 1952 tot begin jaren '90 functioneerde het kasteel als hotel.

Drang naar symmetrie

Tussen 1732 en 1734 vond één van de vele ingrijpende verbouwingen plaats. In die periode streefde men naar symme-

Opmerkelijke schouwpartij met Aziatische motieven.

De Groene Zaal: bijzondere wandafwerkingen vermoedelijk daterend uit de verbouwing van 1926.

Geschiedenis

De geschiedenis van Kasteel Neubourg gaat terug tot in de 13e eeuw. Over de oorspronkelijke bebouwing in de Middeleeuwen is weinig bekend; de beperkte bronnen spreken van een Wijnand de Neuenburg die er eind 13e eeuw leefde.

In 1312 stond ter plaatse een huis dat 'Nuwenberghe' werd genoemd. De oudste delen van het huidige kasteel Neubourg dateren waarschijnlijk uit de 14e eeuw en bevinden zich in de westelijke en zuidelijke vleugel. De muren daar zijn tot anderhalve meter dik, in de kelderverdieping zelfs tot twee meter. Door de eeuwen heen werd Kasteel Neubourg uitgebreid, hersteld en gemoderniseerd. Het groeide uit tot een complex vol schuren en bijgebouwen, resulterend in een ensemble met een bijzonder rijke historische gelaagdheid.

Meer dan 700 jaar geschiedenis lieten hun sporen na. Er

trie en harmonie; ook in de hoofdburcht werden architectonische ingrepen gedaan om dat te bewerkstelligen.

Zo werd de hoofdentree verplaatst, werden oude vensters vervangen en werd de gevelindeling gewijzigd. Bijna elk vertrek kreeg een haard, terwijl voordien sprake was van onverwarmde ruimtes.

Lusthof met lichthof

In 1774 onderging het kasteel een transformatie van waterburcht naar lusthof. Neubourg kreeg daarbij de destijds geliefde U-vorm. Tijdens de renovatie werd ook het interieur vernieuwd in de stijl van Lodewijk XV, toentertijd *en vogue* in de grote Limburgse kastelen.

Tussen 1835 en 1837 werd het kasteel opnieuw verbouwd, ditmaal in opdracht van Oscar de Marchant et d'Ansembourg.

Uitzicht over de slotgracht, tuinmuren en theekoepel.

Meer dan 700 jaar bouwgeschiedenis resulteert in een ensemble met een rijke gelaagdheid.

“Geschiedenisboek waarvan geen hoofdstuk weggepoetst mag worden”

Rond 1856 liet hij de oostelijke vleugel herbouwen, gebruik makend van enkele oudere elementen. De binnenplaats werd voorzien van een glazen overkapping waardoor de ruimte kon functioneren als eetkamer. Materialen en voorwerpen voor de aankleding van de nieuwe zalen liet hij uit Luik en Brussel komen. Rond 1926 werd het interieur gemoderniseerd. Veel schouwen en interieurafwerkingen dateren uit die tijd maar sluiten aan bij de Lodewijk XV- en XVI-stijl van voorafgaande verbouwingen.

Verstilde schoonheid in interieur

Het interieur van vooral de hoofdburcht is van grootse allure. De huidige staat vraagt om een ingrijpende restauratie. Maar wie de hoofdburcht binnenstapt en door de vele vertrekken van het kasteel dwaalt, staat versteld van de authentieke interieurafwerkingen en prachtige details die de gelaagde bewoningsgeschiedenis weerspiegelen.

Het indrukwekkende trappenhuis met Lodewijk XVI-details,

de architectuur en interieurstijlen maar ook in de historische park- en tuinaanleg.

De samenhang met het omringende landschap, grotendeels ingericht in de stijl van de romantische Engelse landschapsarchitectuur, is nauwelijks aangetast. Het landgoed is als complex beschermd als rijksmonument, met daarbinnen vijftien beschermde onderdelen waaronder de hekpijlers, de tuinmuren en het kasgebouw. Het uitzicht vanuit de verschillende bouwdelen is adembenemend. Of je nu uitkijkt over de historische moestuin, over de slotgracht of over de rest van het dal waarin het complex is gelegen: Neubourg mag zich tot de fraaiste kastelen van Limburg rekenen.

Theehuis

Aan de rand van de voormalige moestuin, direct langs het openbaar toegankelijke wandelpad, staat een charmant achthoekig tuinpaviljoen, gebouwd aan het begin van de 18e eeuw in Maaslandse renaissancestijl. De gevel is in baksteen gemetseld, heeft natuurstenen elementen, een uivormig dak bedekt met leisteen en de noordgevel van het paviljoen loopt over in de tuinmuur.

Respect voor het verleden, ruimte voor de toekomst

Tussen 2004 en 2012 zijn gefaseerd restauraties aan de hoofdburcht uitgevoerd en is een aanzienlijke verduurzamingslag gemaakt.

Onderdelen van de werkzaamheden waren onder meer het opknappen van de toren, het vernieuwen van de kap en leien dakbedekking, het herstellen van het gevelwerk en het vervangen van bijna alle vensters. Ook werd gewerkt aan isolatie van het dak en isolerend glas in de nieuw geplaatste vensters. Sinds de afsluiting van deze eerste restauratiefase wacht het kasteel op zijn volgende hoofdstuk.

Door de periode van leegstand en de aanpak tot op heden heeft het complex nauwelijks iets van zijn authentieke karakter verloren. Een betekenisvol vertrekpunt voor een restauratie waarbij behoud van de cultuurhistorische waarde en identiteit voorop staat.

Ook de theekoepel en de tuinmuren hebben monumentenstatus.

de groene zaal met een schouwpartij in Lodewijk XV-stijl en de voormalige eetkamer met lichthof zijn echte blikvangers. Ook op detailniveau is er veel te zien en te ontdekken: deurbeslag van zeepaardjes, Aziatisch-geïnspireerde schouwstukken, kamers vol bouwornamenten, historische behang- en verflagen die wachten op nader onderzoek.

Natuur en omgeving

De rijke historische gelaagdheid is niet alleen af te lezen in

Ben Verfürden van Hylkema Erfgoed begeleidt de zoektocht naar de nieuwe herbestemming. “Behoedzame omgang met deze waarden moet het uitgangspunt zijn. Kasteel Neubourg is een geschiedenisboek waarvan geen enkel hoofdstuk weggepoetst mag worden, want dan begrijp je het verhaal niet meer. Maar er mag ook een hoofdstuk worden toegevoegd. De tijd staat immers niet stil: respect voor het verleden, ruimte voor de toekomst”.